

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 36a/2024

privind controlul constituționalității omisiunii Președintelui Republicii
Moldova de a emite Decretul privind confirmarea Guvernatorului unității
teritoriale autonome Găgăuzia în funcția de membru al Guvernului

CHIȘINĂU

10 decembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 21 februarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 10 decembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La 21 februarie 2024, doamnele Marina Tauber și Reghina Apostolova și domnii Denis Ulanov și Vadim Fotescu, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, au depus la Curtea Constituțională o sesizare prin care au solicitat verificarea omisiunii Președintelui Republicii Moldova de a emite Decretul privind confirmarea Guvernatorului unității teritoriale autonome Găgăuzia în funcția de membru al Guvernului.

B. Legislația pertinentă

2. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 79 Validarea mandatului și depunerea jurământului

„(1) Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova este validat de Curtea Constituțională.

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Parlamentului și a Curții Constituționale, cel tîrziu la 45 de zile după alegeri, următorul jurământ:

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.

Articolul 88 Alte atribuții

„Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:

[...]

j) exercită și alte atribuții stabilite prin lege”.

Articolul 97 Structura

„Guvernul este alcătuit din Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică”.

Articolul 111 Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia

„(1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

(2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

(4) Pămîntul, subsolul, apele, regnul vegetal și cel animal, alte resurse naturale aflate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt proprietate a poporului Republicii Moldova și constituie totodată baza economică a Găgăuziei.

(5) Bugetul unității teritoriale autonome Găgăuzia se formează în conformitate cu normele stabilite în legea care reglementează statutul special al Găgăuziei.

(6) Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii.

(7) Legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

3. Autorii afirmă că, prin Hotărârea din 22 mai 2023, Curtea de Apel Comrat a confirmat legalitatea alegerilor Guvernatorului Găgăuziei din 14 mai 2023 și a validat mandatul dnei Evghenia Alexandr Guțul, care a depus jurământul și a intrat în exercitarea mandatului la 19 iulie 2023. Totodată, potrivit articolului 14 alin. (4) din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), Guvernatorul Găgăuziei este confirmat în funcția de membru al Guvernului Republicii Moldova printr-un decret al Președintelui Republicii Moldova.

4. Autorii sesizării susțin că, deși de la depunerea jurământului și de la intrarea în exercițiul mandatului de Guvernator al Găgăuziei de către dna Evghenia Guțul au trecut mai multe luni, Președintele Republicii Moldova nu a emis, pe baza articolului 14 alin. (4) din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994, un decret privind confirmarea acesteia în funcția de membru al Guvernului.

5. În opinia autorilor sesizării, omisiunea de a emite Decretul în discuție contravine articolelor 1 alin. (3) (*statul de drept*), 79 (*validarea mandatului și depunerea jurământului (Președintele Republicii Moldova)*), 88 lit. j) (*alte atribuții (ale Președintelui Republicii Moldova)*), 97 (*Structura (Guvernului)*) și 111 (*unitatea teritorială autonomă Găgăuzia*) din Constituție, precum și prevederilor articolului 14 alin. (4) din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri).

B. Aprecierea Curții

6. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

7. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale le oferă deputaților competența de a sesiza Curtea Constituțională.

8. Curtea notează că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională poate exercita, la sesizare, controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova.

9. Obiectul sesizării în discuție îl reprezintă omisiunea Președintelui Republicii Moldova de a emite un Decret privind confirmarea Guvernatorului unității teritoriale autonome Găgăuzia în funcția de membru al Guvernului.

10. Curtea reține că autorii sesizării trebuie să demonstreze că pretinsa obligație a Președintelui Republicii se bazează pe o prevedere din Constituție.

11. Curtea observă că, deși autorii sesizării se raportează la articolele 1 alin. (3), 79, 88 lit. j), 97, 111 din Constituție, în realitate, aceștia contestă omisiunea Președintelui Republicii Moldova de a emite un Decret privind confirmarea Guvernatorului unității teritoriale autonome Găgăuzia în funcția de membru al Guvernului conform articolului 14 alin. (4) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri).

12. Așadar, Curtea constată că obiectul sesizării nu ține de domeniul jurisdicției constituționale.

13. În acest context, Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale, în prezenta cauză a omisiunii de a emite Decretul în discuție prin raportare la articolul 14 alin. (4) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), reprezintă o competență a instanțelor de contencios administrativ (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 135 din 24 noiembrie 2020, § 24; DCC nr. 190 din 21 decembrie 2023, § 35).

14. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind controlul constituționalității omisiunii Președintelui Republicii Moldova de a emite Decretul privind confirmarea Guvernatorului unității teritoriale autonome Găgăuzia în funcția

de membru al Guvernului, depusă de doamnele Marina Tauber și Reghina Apostolova și domnii Denis Ulanov și Vadim Fotescu, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 10 decembrie 2024
DCC nr. 157
Dosarul nr. 36a/2024